

Konstytucja ponad statutem. Skreślenie z listy uczniów nie dotyczy każdego ucznia.

Kategoria: Edukacja, Kultura i Sport

Opublikowano: czwartek, 08, styczeń 2026 14:06

Piotr Majoch

Odłony: 1979

Możliwość usunięcia ucznia ze szkoły jest uzależniona od jego wieku. Spełnianie konstytucyjnego obowiązku szkolnego sprawia, że "klasyczne" skreślenie z listy uczniów może nastąpić tylko na pisemny wniosek rodziców. W innym przypadku w grę wchodzi tylko przeniesienie ucznia do innej szkoły.

Prawo a mylne odczucia

Pojęcie skreślenia z listy uczniów, czy - bardziej potocznie - "wyrzucenia" ucznia ze szkoły bywa rozumiane nieco zbyt szeroko i nie zawsze pokrywa się z rzeczywistymi możliwościami w tym zakresie. Środek tego rodzaju jest kojarzony generalnie z przypadkami, w których zachowanie ucznia i lekceważenie nauki oraz innych uczestników procesu edukacji nie wskazują na to, że prawidłowe uformowanie takiej osoby jest możliwe. Nie można jednak zapomnieć, że ponad wszystkimi statutami szkół i osobistym poczuciem (nie)sprawiedliwości góruje jeden, najwyższy akt prawny - Konstytucja RP. Ustawa zasadnicza swoim art. 70 ust. 1 przewiduje obowiązek szkolny dla wszystkich, którzy nie ukończyli 18 roku życia.

Inny wiek - inna sankcja - inny organ

Ustawa - Prawo oświatowe (P.oś.), do którego Konstytucja odsyła, istotnie pozwala na skreślenie ucznia z listy uczniów w drodze decyzji administracyjnej, na podstawie art. 68 ust. 2. Nie można jednak przeoczyć kolejnego ustępu, z którego wynika wyłączenie - niemożność skreślenia ucznia objętego obowiązkiem szkolnym. Oznacza to, że w przypadku uczniów, którzy nie ukończyli 18 roku życia, usunięcie ze szkoły jest pewnego rodzaju "skrótom myślowym", gdyż z racji wieku każdy uczeń musi pobierać naukę - jeśli nie w tym, to w innym miejscu. Podążając za dalszym brzmieniem przepisu ust. 3 zauważamy, że w takim przypadku uprawnieniem dyrektora jest złożenie wniosku o przeniesienie danego ucznia do innej szkoły. Widzimy zatem, że różnica wieku ucznia skutkuje inną właściwością organu. Gdy uczeń jest pełnoletni, jego skreślenia dokonuje dyrektor szkoły, wykonując wszystkie czynności właściwe dla postępowania administracyjnego oraz angażując wewnętrzne organy szkoły poprzez zasięgnięcie opinii samorządu uczniowskiego i zwołanie posiedzenia rady pedagogicznej wydającej stosowną uchwałę. Gdy natomiast uczeń nie ma ukończonych 18 lat, jego przeniesienia dokonuje kurator oświaty, natomiast dyrektor tylko inicjuje tę procedurę.

Jak wynika z orzecznictwa, złożenie wniosku o przeniesienie ucznia stanowi dla kuratora oświaty sygnał - wobec tego ucznia nie są adekwatne żadne łagodniejsze środki oddziaływania. WSA w Warszawie prawomocnym wyrokiem z 3 lutego 2020 r. (sygn. II SA/Wa 1960/19) przypomniał, że przeniesienie jest - w odniesieniu do uczniów objętych obowiązkiem nauki - najdalej idącą sankcją za naruszenie statutu szkoły i rażące naruszanie obowiązków ucznia, zatem wniosek kierowany do dyrektora szkoły utożsamia się z informacją o wyczerpaniu środków łagodniejszych i potrzebie podjęcia przez kuratora interwencji. Zarówno w tym przypadku, jak i w sytuacji skreślenia ucznia pełnoletniego (który w tej sytuacji po prostu przestaje uczęszczać do szkoły, do czego wszak nie jest już zobowiązany), stosowanie kar w kolejności wymienionej w statucie nie jest bezwzględnie konieczne. Gdy uczeń dopuszcza się wyjątkowo ciężkiego przewinienia, nie ma prawnego obowiązku gradacji kar.

Prawidłowa decyzja nigdy nie jest wydana pochopnie

Z uwagi na szczególny charakter i daleko idące skutki relegowania ucznia ze szkoły, należy pamiętać, że dyrektor szkoły musi poprzedzić wydanie decyzji administracyjnej dokładną analizą konkretnej sprawy. Przypomniał o tym Naczelny Sąd Administracyjny wyrokiem z 11 czerwca 2025 r. (sygn. III OSK

Konstytucja ponad statutem. Skreślenie z listy uczniów nie dotyczy każdego ucznia.

Kategoria: Edukacja, Kultura i Sport

Opublikowano: czwartek, 08, styczeń 2026 14:06

Piotr Majoch

Odłony: 1979

1660/24). Jak wynika z orzeczenia, sądowa kontrola decyzji tego typu koncentruje się na sprawdzeniu, czy rozstrzygający sprawę dyrektor zebrał cały materiał dowodowy i dokonał wyboru po dogłębnym rozważeniu wszystkich okoliczności. Obowiązek wnikliwości po stronie dyrektora szkoły służy wydawaniu decyzji, które - choć wciąż uznaniowe - nie mogą mieć cech niedopuszczalnej dowolności.

Dla porządku należy wspomnieć, że wiek ucznia, który nie ukończył jeszcze 18 roku życia, nie oznacza całkowitego braku możliwości skreślenia go z listy uczniów - może to bowiem nastąpić w związku z pisemnym wnioskiem rodziców, na mocy art. 68 ust. 4 P.oś. Ten sam przepis upoważnia do złożenia takiego wniosku uczniów pełnoletnich.

Źródło: orzeczenia.nsa.gov.pl, orzeczenia.nsa.gov.pl